

Program rada NAT-a 2023. – 2025.

I. Kontekst

- **Višestruke i međusobno povezane globalne krize** s kojima se suočavamo – posljedice pandemije bolesti COVID-19, klimatska kriza i kriza bioraznolikosti (koje utječu i na naše sustave proizvodnje hrane), kriza zbog troškova života i posljedice rata u Ukrajini i drugdje – i dalje će utjecati na rad stručne skupine NAT tijekom polovice mandata od 2023. do 2025. Konkretno, stručna skupina NAT morat će u svojim različitim relevantnim područjima rada nastaviti promišljati o posljedicama rata u Ukrajini.
- **Europski poljoprivredni i poljoprivredno-prehrambeni sektor** uložio je velike napore tijekom pandemije i uspio u svakom trenutku održati razinu opskrbe koja zadovoljava potrebe stanovništva. Čak i tijekom posljednjih mjeseci energetske krize i poremećaja u opskrbi koji su u velikoj mjeri uzrokovani invazijom na Ukrajinu, sektor i dalje ispunjava potrebe. U drugoj polovici mandata NAT mora nastaviti raditi na jačanju poljoprivredno-prehrambenog sustava uzimajući u obzir sve aktere poljoprivredno-prehrambenog lanca kako bi mogao nastaviti učinkovito reagirati konsolidacijom svoje strateške uloge i osiguravanjem svoje održive konkurentnosti¹ u kontekstu višestrukih kriza.
- **Stručna skupina NAT trebala bi se nadovezati na temelje** postavljene u posljednjih nekoliko godina, zadržati čvrsto stajalište i poticati dugoročne strategije koje se temelje na Programu održivog razvoja do 2030. i ciljevima klimatske neutralnosti utvrđenima u europskom zelenom planu.
- **Izbori za Europski parlament i obnova mandata Komisije** 2024. pružit će priliku ne samo za odgovore na zahtjeve za savjetovanje, već i za oblikovanje programa za budućnost.
- U okviru svojeg rada **stručna skupina NAT nastavit će razvijati postupke i strukturirane pristupe** s ciljem snažnijeg učinka na postupke donošenja politika u bliskoj koordinaciji sa svojim tijelima i strukturama (Promatračka skupina za održivi razvoj, Tematska studijska skupina za održive prehrambene sustave, *Ad hoc* skupina za COP, Europska platforma dionika kružnog gospodarstva) i s drugim stručnim skupinama/CCMI-jem EGSO-a.

¹

„Kako bi sveobuhvatna europska prehrambena politika imala istinsku važnost za europske potrošače, nužno je da hrana proizvedena održivim metodama u EU-u bude konkurentna. To podrazumijeva sposobnost europskog poljoprivredno-prehrambenog sektora da osigurava hranu za potrošače po cijenama koje uključuju dodatne troškove prema kriterijima kao što su održivost, dobrobit životinja, sigurnost hrane i ishrana, ali i poštene prihode za poljoprivrednike, te da se pritom zajamči da velika većina potrošača prednosti i dalje daje europskim proizvodima.” Mišljenje „Doprinos civilnog društva razvoju sveobuhvatne prehrambene politike u EU-u”, točka 5.8., [SL C 129. 11.4.2018., str. 18.](#)

II. Međusektorska načela i metode rada

- **Promicanje strukturiranog sudjelovanja civilnog društva u osmišljavanju, provedbi i praćenju različitih politika od ključne je važnosti.** NAT će nastaviti podupirati i dalje razvijati prijedloge i inicijative za poticanje participativnijeg pristupa konsolidiranjem postojećih inicijativa (kao što je ECESP i pakt za ruralna područja) i promicanjem novih inicijativa (kao što je Europsko vijeće za prehrambenu politiku i prostor za sudjelovanje dionika u provedbi ciljeva održivog razvoja). Nedovoljno zastupljene skupine (kao što su autohtone zajednice) također će biti bolje uključene.
- **Jačanje angažmana mladih:** EGSO već nekoliko godina radi na tome da na strukturiran i smislen način bolje uključi glas mladih u svoj rad i u postupak donošenja odluka u EU-u. NAT je predvodnik tih napora i nastaviti će predano širiti glasove mladih i organizacija mladih u području klime i održivosti putem sljedećih projekata: [okrugli stolovi za mlađe o klimi i održivosti](#), [mladi izaslanik/mlada izaslanica EGSO-a za COP](#) i [Europska platforma dionika kružnog gospodarstva \(ECESP\)](#).
- **Uključivanje održivosti, kružnosti, procjene učinka na ruralna područja i ocjene učinka EU-a iz perspektive mladih u sve prioritete stručne skupine:** sve aktivnosti NAT-a trebale bi doprinijeti provedbi ciljeva održivog razvoja, a poveznica s ciljevima održivog razvoja trebala bi biti izričita kad god je to moguće. Kako bi se kružno gospodarstvo pretvorilo u „kružno društvo”, načela kružnosti trebala bi biti ugrađena i u sve politike NAT-a, primjerice u pogledu održivih prehrambenih sustava, bioraznolikosti i ruralnih područja. NAT će nastojati procijeniti očekivani učinak novih zakonodavnih inicijativa za ruralna područja („procjena učinka na ruralna područja”²) primjenom načela „nitko ne smije biti zapostavljen” te u svim mišljenjima stručnih skupina istaknuti potencijal ruralnih područja u postizanju ciljeva održivog razvoja. NAT će doprinijeti i predanosti EGSO-a učinkovitoj provedbi [ocjene učinka EU-a iz perspektive mladih](#) i [Rezolucije o dugotrajnom nasleđu Europske godine mladih](#), na temelju rezultata predstojeće studije „[Strukturirani angažman mladih nakon Europske godine mladih 2022.](#)”.
- **Poticanje znanja, vještina i obrazovanja u pogledu održivosti za cjelokupno stanovništvo, od rane dobi, u različitim područjima politika.** Nadovezujući se na prethodni rad NAT-a, važno je uspostaviti kritičko razmišljanje i znanje o ciljevima održivog razvoja, točnije o poljoprivredi i održivoj hrani, posebno za mlađe, te osigurati forume za raspravu (npr. o poljoprivredi, prehrambenim sustavima, kružnom gospodarstvu...) i istaknuti mogućnosti za razvoj karijere u tim sektorima.
- **Usvajanje pristupa utemeljenog na temeljnim pravima u svim područjima rada NAT-a,** uključujući, na primjer, pravo na održivu i zdravu hranu, na zdrave okoliše itd. ugrađenog u ekonomiju dobrobiti.

²

Vidjeti [dugoročnu viziju EU-a za ruralna područja](#) - u ruralnim područjima živi gotovo 30 % stanovništva EU-a.

- **Primjena prognostičkog pristupa** u mišljenjima stručne skupine NAT i različitim inicijativama kako bi se osiguralo da naše preporuke dugoročno budu korisne i da doprinose izgradnji otvorene strateške autonomije i održivosti u EU-u, posebno u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.
- **Osiguravanje bliske suradnje s drugim stručnim skupinama/tijelima EGSO-a** u svim područjima politika povezanim s NAT-om. Samo razbijanjem izoliranih sustava i zajedničkim radom možemo pronaći sustavna rješenja za složene izazove koji su pred nama.
- **Jačanje praćenja mišljenja i komunikacije** uz pomoć strateških pristupa radi većeg učinka.
- **Poticanje timskog duha između članova stručne skupine NAT i tajništva** zajedničkim stvaranjem i osmišljavanjem: imamo različite uloge i možemo iskoristiti naše pojedinačne prednosti kako bismo postigli bolje rezultate. Tajništvo može poduprijeti i ospozobiti članove da ispune savjetodavnu ulogu EGSO-a, ali i da „ispričaju priču“ o onome što se događa na terenu.
- **„Pretakanje riječi u djela“ – biti primjer drugima u pogledu održivih i uključivih metoda rada** kontinuiranom suradnjom s EMAS-om (izbjegavanje plastike, smanjenje rasipanja hrane, meka mobilnost, održiva nabava, klimatska neutralnost itd.), optimizacijom upotrebe digitalnih alata, internetskih seminara itd. te povećanjem uključivosti događanja (rodna ravnoteža, sudjelovanje mladih, izlazak iz „briselskog mikrokozmosa“ uključivanjem, primjerice, lokalnih zajednica, autohtonog stanovništva itd.).

III. Glavni prioritet

Glavni prioritet temeljiti će se na prethodnom mandatu i bit će usmјeren na:

„Poticanje sustavnih promjena i ekonomije dobrobiti koja nam je potrebna za uspješnu provedbu europskog zelenog i socijalnog plana te ciljeva održivog razvoja na putu prema pravednoj tranziciji. Time će se, među ostalim, pridonijeti održivijim i pravednijim poljoprivredno-prehrambenim sustavima i uspješnijim ruralnim područjima, uz poštovanje ograničenja planeta”

U kontekstu višestrukih kriza ciljevi održivog razvoja i dalje su naš kompas kao jedina univerzalna vizija koju imamo za mir, socioekonomsko blagostanje i okolišnu održivost. Neprovođenje načela ciljeva održivog razvoja o socijalnoj uključenosti, čistoj energiji, univerzalnom pristupu javnim uslugama te odgovornoj potrošnji i proizvodnji dovest će do još većeg broja kriza i geopolitičkih suparništava. Neprovedba ciljeva održivog razvoja također će biti štetna za poslovanje i buduću konkurentnost.

Nadamo se da će i ciljevi klimatske neutralnosti i pravedne tranzicije i dalje biti vrlo važni za institucije u predstojećim godinama. U svakom slučaju, **razvoj socijalne dimenzije zelene tranzicije uz poštovanje ograničenja planeta** bit će ključan za postizanje ekonomije dobrobiti, održivijeg i pravednijeg poljoprivredno-prehrambenog sustava i uravnoteženijeg ruralnog/urbanog razvoja. Prelazak na održivost bit će uspješan samo ako

se temelji na širokoj potpori, pravednoj tranziciji i aktivnom sudjelovanju svih dijelova društva. S obzirom na to da sve veći broj aktera civilnog društva i akademske zajednice promiče sustavan i transformativan pristup kako bi se socijalna dobrobit i održiv gospodarski razvoj kombinirali s poštovanjem ograničenja planeta, trenutačni rad NAT-a na ekonomiji dobrobiti „izvan okvira rasta” bit će relevantniji nego ikad prije.

IV. Politički prioriteti

1. NAT će nastojati **ubrzati provedbu ciljeva održivog razvoja** u novoj polovici mandata, u bliskoj suradnji s Promatračkom skupinom za održivi razvoj, dalnjim naporima u pozivanju na sveobuhvatnu strategiju EU-a o ciljevima održivog razvoja, predlaganjem strukturiranijeg sudjelovanja aktera civilnog društva (za što bi EGSO mogao ponuditi prostor za okupljanje) i poticanjem usklađenosti politika. NAT će prema potrebi nastaviti pripremati povezana mišljenja i doprinose u koordinaciji s drugim stručnim skupinama/CCMI-jem EGSO-a, biti uključen u godišnji politički forum na visokoj razini u New Yorku i surađivati s ključnim dionicima i mrežama kao što su SDSN i ESDN.
2. **Klimatska neutralnost** i dalje je u središtu rada stručne skupine NAT, a istodobno se dotiče i mnogih drugih aspekata prioriteta EGSO-a. NAT će nastaviti rad uspostavljene *Ad hoc* skupine za UNFCCC, pripremajući naše sudjelovanje na godišnjim konferencijama UN-a o klimi u bliskoj suradnji s GU CLIMA i organizacijama civilnog društva kako bi se doprinijelo postizanju klimatske neutralnosti u EU-u do 2050.
3. **Kružno gospodarstvo** i dalje će biti transverzalni prioritet u bliskoj suradnji sa stručnom skupinom INT i GU ENV/GU RTD, kao i uz sudjelovanje drugih stručnih skupina i CCMI-ja, prema potrebi, kako bi se integriralo široko područje primjene dokumenata iz zakonodavnog rada. Pod vodstvom koordinacijske skupine sastavljene od 24 organizacija iz civilnog društva, uspjeh Europske platforme dionika kružnog gospodarstva i dalje će poticati provedbu novog akcijskog plana za kružno gospodarstvo, čime će se ubrzati prelazak na kružno društvo u Europi i izvan nje. U kontekstu tog prioritetnog područja NAT će također nastaviti i ojačati svoj rad u području biogospodarstva, povezujući hranu i poljoprivredu s kružnim gospodarstvom i sudjelujući u Europskom forumu za politiku biogospodarstva.
4. **Poticanje sveobuhvatne prehrambene politike – prema održivoj zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP) i zajedničkoj ribarstvenoj politici (ZRP)**
 - **Održiviji i pravedniji poljoprivredno-prehrambeni sustavi** i dalje će biti glavni prioritet NAT-a, posebno u kontekstu predstojećeg okvira za održive prehrambene sustave. Tim će se okvirom postaviti temelji za sustavne promjene koje su potrebne svim akterima u prehrambenom sustavu. Također će se pružiti okvir za buduće upravljanje prehrambenim sustavima, što bi, nadamo se, moglo uključivati osnivanje Europskog vijeća za

prehrambenu politiku. Stručna skupina posebno će se usredotočiti na promicanje učinkovitog i uključivog upravljanja održivim prehrambenim sustavima i na poticanje otvorene strateške autonomije za održivu hranu. EGSO je već predložio da se u sve buduće trgovinske sporazume EU-a uključe strategija „od polja do stola” i strategija za bioraznolikost iz zelenog plana kao globalni standardi održivosti. EU je predvodnik u području održivosti i kvalitete hrane te bi trebao osigurati **istinsku uzajamnost standarda u trgovinskim sporazumima**, posebno u pogledu dobrobiti, održivosti, transparentnosti i sljedivosti od polja do stola. To je potrebno u sve konkurentnijem i otvorenijem globalnom kontekstu. Također je važno razmotriti odnos sa susjednim zemljama.

- **Održivija i pravednija poljoprivreda:** NAT će nastaviti podupirati provedbu strategije „od polja do stola” uz istodobno pružanje potpore i konkretnih alata poljoprivrednicima i radnicima u poljoprivredi u EU-u (npr. promotivnom politikom, sustavima kvalitete, označivanjem podrijetla, zabranom nepoštenih trgovačkih praksi, potporom lokalnoj proizvodnji i programima distribucije itd.), stvaranje alternativnih gospodarskih izvora prihoda u ruralnim područjima (npr. s pomoću energije iz obnovljivih izvora), poticanje generacijske obnove, promicanje svojeg prethodnog rada na strategiji za bjelančevine i predlaganje preporuka znatno unaprijed za novu Komisiju, koje se odnose na sljedeću reviziju zajedničke poljoprivredne politike (ZPP), posebno putem samoinicijativnog mišljenja.
 - ZPP je bio u središtu europske integracije, ali moramo ga nastojati poboljšati kako bi se zadovoljile gospodarske, socijalne i okolišne potrebe. Poljoprivredno-prehrambeni sustav otporan na promjene u budućnosti trebao bi jamčiti održivost poljoprivrednih gospodarstava i poljoprivredno-prehrambene industrije, posebno obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava te malih i srednjih poduzeća.
 - NAT će poticati i transparentnost u cijelom lancu oglašavanja. Jasna pravila označivanja za potrošače, oznake ZOZP i ZOI te kontrola špekulativnih postupaka koji utječu na potrošače i proizvođače pomoći će da se izbjegne narušavanje tržišta i nanošenje štete cijelom lancu.
- **Održivo ribarstvo (uključujući akvakulturu):** NAT će razviti sveobuhvatnu viziju kojom se promiče pravedna tranzicija za taj sektor, uz istodobno poticanje dekarbonizacije, zaštitu bioraznolikosti, isticanje prehrambenih aspekata povezanih sa zdravom prehranom i promicanje prilika za ruralna područja. Provedba vizije zatim bi se mogla prilagoditi lokalnim i nacionalnim posebnostima.

5. Obnova i očuvanje prirodnog kapitala – zdrav planet za zdrave ljude

- **Bioraznolikost:** globalni okvir za bioraznolikost donesen u Kunmingu i Montrealu 2022. povjesno je postignuće u borbi protiv gubitka biološke raznolikosti. Međutim, potrebno je učiniti mnogo više kako bi se zaštitili i obnovili prirodni ekosustavi o kojima ovise ljudi i većina njihovih gospodarskih aktivnosti (npr. velike zvijeri). Konkretno, ljudi bi trebali preispitati svoj odnos s prirodom i promijeniti diskurs. NAT će pojačati napore u novom

mandatu kako bi se osigurao strukturiraniji pristup zaštiti bioraznolikosti i povećale sinergije među postupcima Konferencije stranaka u području klime i bioraznolikosti.

- **Zaštita okoliša (zrak, voda, tlo):** NAT će nastaviti uključivati zaštitu okoliša i programe proširene odgovornosti proizvođača u sve politike EU-a. To je i dalje ključno za sprečavanje i uklanjanje onečišćenja zraka, vode, tla i potrošačkih proizvoda. Konkretno, NAT će doprinijeti i trenutačnom radu EGSO-a u pogledu poticanja strateški usmjerenijeg pristupa vodi s pomoću plavog plana EU-a. Ojačat će se poveznice između zaštite okoliša, kružnog gospodarstva i ekonomije dobrobiti te zdravlja građana.
- **Pristup ljudima i prirodi utemeljen na pravima** – Pravo na zdrav okoliš i provedba, kao i stalno poboljšanje, pravne stečevine u području okoliša: s obzirom na to da su ljudska prava i okoliš međuvisni, čist, zdrav i održiv okoliš nužan je za potpuno uživanje temeljnih ljudskih prava kao što su, među ostalim, pravo na život, zdravlje, hranu, vodu te sanitарne uvjete i razvoj. U tom je kontekstu najučinkovitiji put naprijed djelovanje usmjereno na Europsku uniju u kojoj se prava u području okoliša zaista provode i kontinuirano poboljšavaju. NAT će se nadovezati na rad posljednjih godina kako bi se dodatno razvio pristup ljudima i prirodi utemeljen na pravima.

6. Ususret održivom ruralnom/urbanom razvoju – provedba sveobuhvatne strategije

- **Dodatno pridonijeti postupku olakšavanja provedbe pakta za ruralna područja na političkoj razini.** Sudjelovanje javnosti ključno je za osiguravanje održivog ruralnog/urbanog razvoja: Europa bi trebala slušati ruralni svijet i njegove zajednice, a to nadilazi poljoprivredni sektor. Posebne aktivnosti NAT-a moguće bi podrazumijevati, na primjer, daljnje sudjelovanje u zajedničkom osmišljavanju pakta za ruralna područja i organizaciji konferencije o paktu za ruralna područja koja se održava dvaput godišnje; sudjelovanje članova EGSO-a na nacionalnoj razini kako bi se potaknulo preuzimanje obveza (lokalno djelovanje); promicanje i provedba pakta za ruralna područja putem internih sastanaka stručnih skupina/CCMI-ja i promatračkih skupina EGSO-a, npr. o ruralnoj mobilnosti, digitalnoj tranziciji itd., ili organiziranjem *ad hoc* sastanaka; moguća organizacija Nagrade EGSO-a za civilno društvo ili događanja „Tvoja Europa, tvoje mišljenje“ o temi ruralnih područja.
- **Nastaviti razvijati sveobuhvatnu strategiju,** povećati suradnju s drugim tijelima (tematske studijske skupine) i stručnim skupinama (npr. ECO, SOC) u cilju promicanja strukturiranijeg pristupa unutar Odbora te s vanjskim dionicima i drugim institucijama (OR, Europska komisija, EP). Europski ruralni i urbani teritoriji ne razvijaju se ravnomjerno. Od presudne je važnosti poticati politike kojima bi se ta tendencija promijenila te kojima bi se u svim područjima osigurala pravedna i održiva tranzicija prema ekonomiji dobrobiti i promicala uravnoteženija raspodjela naseljenosti.

V. NAT i njegova tijela – zajednička struktura

Nadležnosti NAT-a su: održivi prehrambeni sustavi, poljoprivreda, ribarstvo, zaštita okoliša i bioraznolikost, šumarstvo, ruralni i urbani razvoj, održivi razvoj, klimatska politika i djelovanje u području klime, kružno gospodarstvo – kako je navedeno u odluci Predsjedništva EGSO-a o pojednostavljenju struktura i radnih tijela Odbora.

Stručna skupina NAT uključuje tri druga tijela: Promatračku skupinu za održivi razvoj, Tematsku studijsku skupinu za održive prehrambene sustave i Ad hoc skupinu za konferenciju COP UNFCCC-a. Osim toga, NAT i INT pružaju usluge tajništva za zajedničku Europsku platformu dionika kružnog gospodarstva EGSO-a i Europske komisije. Rad tih tijela bit će usklađen s glavnim radom stručne skupine NAT kako bi se potaknule sinergije, osigurala dosljednost i maksimalno povećao učinak.

